

О. В. Машкова

Херсонський державний університет

mashkovaolga28@gmail.com

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ ХЕРСОНЩИНИ

Враховуючи дані Всесвітньої туристської організації (WTO), туризм на сьогодні є галуззю, що стрімко розвивається. Стає очевидним наростання протиріч у питанні задоволення туристського попиту й раціонального використання туристських ресурсів. Сьогодні антропогенний пресинг і його гальмуючий вплив спостерігається практично у всіх секторах туріндустрії й видах туризму, у переважній більшості туристських районів. Це стало причиною численних спроб адаптації головних положень і принципів концепції сталого розвитку до контексту туризму – появи екологічного туризму (екотуризму), який стає все більш популярним в розвинутих країнах світу [2]. Стратегічна мета розвитку туризму в Україні полягає в створенні конкурентоспроможного на внутрішньому та світовому ринку національного туристичного продукту, здатного максимально задовольнити найвибагливіші смаки як вітчизняних, так і іноземних туристів. А тому проблема розвитку екологічного туризму надзвичайно важлива як для України в цілому, так і для Херсонської області.

Перспективи розвитку екологічного туризму в Херсонській області є сприятливими з огляду на наявність значних ресурсів. Херсонщина має необхідні умови для розвитку різноманітних видів екотуризму, але особливої уваги заслуговує розвиток саме класичного екотуризму і, відповідно, подальша популяризація об'єктів природно-заповідного фонду.

Однією із найважливіших сучасних тенденцій розвитку туристичного ринку є посилення диференціації туристичної політики в регіональному розрізі, децентралізація управління та регулювання туристичною діяльністю. У зв'язку

з цим, потрібно враховувати специфіку туристичного попиту і пропозиції, сучасний і прогнозований рівень розвитку екотуризму в регіоні.

Проте, на *загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях* необхідна належна підтримка розвитку даного виду туризму.

На *загальнодержавному рівні* необхідно постійно розширювати мережу національних природних парків, як найбільш перспективних об'єктів природно-заповідного фонду з точки зору не тільки збереження й охорони природних комплексів, а й створення умов для туристів. Херсонський регіон на сьогодні має непоганий показник ПЗФ – 7,88 % (загальноукраїнський – 6,08 %) від загальної площі, однак це не відповідає вимогам європейського природоохоронного законодавства (Європейській конвенції, на основі якої було затверджено постанову про збільшення відсотку заповідності в степу до 18 % в усіх Європейських країнах в найближчі 15 – 20 років [4]). Тому просто необхідним було створення НПП «Нижньодніпровський», що має за мету охорону і пропаганду одного з найбільш унікальних ландшафтів Херсонщини – природного комплексу плавнів Дніпра. Тому перспективним є створення НПП «Кам'янська Січ» [6].

Переважає більшість туристів надає перевагу саме національним паркам як державним установам, що надають, в першу чергу, гарантії безпеки та широкий спектр рекреаційних послуг. А для надання цих послуг залучається місцеве населення: забезпечення екологічно чистими продуктами харчування, надання в оренду сільських садиб для проживання туристів, виготовлення національних сувенірів, їх подальший продаж та ін. Крім того *законодавчо* необхідно закріпити низку вимог до сільського житла та до його власника, який надає послуги з сільського та екологічного туризму, зокрема прийняти закон «Про сільський зелений туризм». Необхідно створити умови, щоб *сертифікація стала вигідною для власників садиб*, що підвищить конкурентоспроможність сільського туристичного продукту на міжнародному ринку, так як для закордонного туриста при ознайомленні з пропозицією відпочити в українському селі важливо, наскільки легальною в Україні є така форма

надання відпочинкових послуг, хто відповідає за якість прийому. Від цього також залежить, який стан сільського відпочинку матимемо у майбутньому: легальний – як повноправного суб'єкта туристичного ринку – чи «тіньовий».

Також необхідно створити *державну підтримку* сільських садиб, які впроваджують екологічні технології, так як вони є досить дорогими.

На регіональному рівні необхідно підготувати стратегічний план розвитку екологічного та сільського туризму. План дій повинен охоплювати певний період і включати загальне стратегічне бачення, позиціонування, стратегію розподілу, вимоги до надання послуг, програму просування, джерела надходження коштів для реалізації. Реалізація плану розвитку екологічного туризму на регіональному рівні неможлива без вирішення *проблем суміжних галузей – агропромислової* (забезпечення екологічною безпечною харчовою продукцією не тільки населення, але й потенційно-численних туристів), *комунальної* (безперебійне забезпечення роботи водопроводів, електромережі, впорядкування смітників, вигрібних ям, вбиралень, здійснення благоустрою сіл, впорядкування привабливих місць тощо), *транспортної*. Зокрема, багато проблем виникає при транспортному обслуговуванні іноземних туристів. Особливо їх не задовольняє технічний стан доріг, робота автозаправочних станцій, якість бензину, бідна ремонтна база по ремонту іномарок, на яких приїжджають іноземні туристи. Паркінг іноземних автотранспортних засобів повинен бути зручним і забезпечений службою охорони – цілодобово [1].

Успіх роботи в туристичній сфері безпосередньо залежить також *від кваліфікаційного рівня професійних кадрів.* Обґрунтовуючи інноваційні підходи до туристської освіти, доцільно постійно аналізувати зміни, що відбуваються в туристській практиці, рівень готовності майбутніх фахівців до професійної діяльності, адаптації до нових ситуацій на туристському ринку. Серед першочергових завдань слід виділити набуття, удосконалення майбутніми фахівцями технічних і технологічних знань, орієнтованих на гостинність, щирість, доброзичливість, створення атракційної атмосфери, а також збереження природних комплексів (формування екологічної свідомості).

Важлива увага має приділятися *рекламній кампанії*. Рекламно-інформаційна діяльність в сфері екологічного і сільського туризму має передбачати визначення кола клієнтів, споживачів послуг даного виду туризму, їх мотивацію; сегментацію різних аспектів діяльності в екологічному туризмі (наявні послуги, інфраструктура та об'єкти розміщення, екскурсійне обслуговування, ціноутворення, конкурентне середовище тощо); створення регіональних брендів екологічного туризму (визначення унікальних особливостей району: природні можливості, культурні та етнографічні традиції тощо) для послідовного створення в області та просування й позитивного іміджу в Україні та за кордоном; розробка рекламних матеріалів, буклетів тощо; участь у виставково-ярмаркових заходах, конференціях, семінарах; створення Інтернет-сайтів об'єктів екологічного туризму; проведення медіа-акцій.

Стратегії розвитку екологічного туризму на місцевому рівні вимагають чіткого планування на рівні окремих сільських громад. Важливою частиною планування є ефективне втілення у життя «пілотних» проектів.

Наприклад, таких як відкриття екопоселення «Райдуга», в якій представлені екологічні помешкання [7].

Крім того важливим є налагодження тіснішої взаємовигідної співпраці з турфірмами, які можуть сприяти активізації руху іноземних туристів, створенню нових турпродуктів. Пропонуємо також туроператорам при розробці туристичних маршрутів крім суспільно-історичних туристичних об'єктів залучати об'єкти природно-заповідного фонду. Зокрема, при відвіданні м. Гола Пристань, яка останнім часом стала цікавити не лише туристів області, пропонуємо відвідувати такі природно-заповідні об'єкти: пам'ятки природи – оз. Гопри (також парк-пам'ятку садово-паркового мистецтва – парк санаторію «Гопри»), вікові дуби (6 дубів, центральний парк м. Гола Пристань) і дуб черешчатий, вікові сосни (околиця м. Гола Пристань); заповідне урочище – Голопристанський акацієвий ліс (зелена зона м. Гола Пристань) тощо [3]. Тим паче, що літом до м. Гола Пристань можна дістатись на ракеті, яка із Херсона у

2017 році ходила за регулярним розкладом [5].

Крім того активну екоосвітню роботу необхідно розпочинати ще в школі. Зокрема, пропонуємо краєзнавчу екскурсію до м. Олешки, де, крім історико-культурних об'єктів (Олешківський краєзнавчий музей, пам'ятний знак на місці Олешківської Січі, будинок колишньої синагоги, колишня приватна чоловіча гімназія, а нині – Олешківський казачий курінь, пам'ятник письменнику М. Г. Кулішу, могила винахідника трамваю – полковника Ф. А. Процького тощо) [3], пропонуємо відвідати наступні природно-заповідні об'єкти: парк-пам'ятку садово-паркового мистецтва – дендропарк Нижньодніпрвської НДС, заповідне урочище – Олешківський сосновий бір. Цікавими об'єктами на території дендропарку Нижньодніпрвської НДС є рідкісні для нашого краю – гінкго дволопадне, барбарис Юліана, тюльпанне дерево та ін.

Список літератури:

1. Башмакова О. Екологічний туризм. Перспективи та шляхи розвитку /О.Башмакова// Екологічний вісник Херсонщини. – Херсон, 2008. – №4. – С.5.
2. Дмитрук О. Ю. Екологічний туризм : сучасні концепції менеджменту і маркетингу : навч. пос. / О. Ю. Дмитрук. – К. : Альтерпрес, 2004. – 192 с.
3. Машкова О.В. Перспективні види і форми екотуризму на Херсонщині /О.В.Машкова// Чисте місто. Чиста ріка. Чиста планета : матеріали 4-го міжнародного екологічного форуму 13-14 вересня 2012 р. – Херсон, 2012. – С. 51-53.
4. Попович С. Природно-заповідний фонд / С. Попович, М. Стеценко // Розбудова екомережі України. – К., 1999. – 230 с.
5. Ракета Херсон - Голая Пристань будет ходить три раза в день [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://news.meta.ua/archive/12.09.14/cluster:38461205-Raketa-Kherson---Golaia-Pristan-budet-khodit-tri-raza-v-den>.
6. Степи України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://pryroda.in.ua/step/turistichni-marshruti-xersonshhini>.
7. Екопоселення «Райдуга» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ursulenko.com/index.php/videos?videoid=t11xLO7xcxg>